

Verkondiging

Gemeente in de Heer Jezus Christus,

Nu al een week lang schijnt mij de werkelijkheid surrealistisch toe. Vorige week was ik niet onder u. Ik preekte in mijn oude gemeente. Het dorp was mij weer oud vertrouwd. Nooit zijn de weilanden van het groene hart mooier dan onder een strakblauwe hemel. De geuren van een onmiskenbare lente hingen in de lucht. De ontvangst was allervriendelijkst en als vanouds. En of ik een goede reis gehad had. De gemeente en ik verheugden ons in elkaars weerzien. Een minuut voor aanvang van de dienst vroeg de ouderling voorzichtig of ik nog iets over de situatie in Oekraïne zou zeggen of dat hij er in de inleiding een paar woorden aan zou wijden. En dat vroeg hij aan mij die welbeschouwd de hele week al aan het infuus van de nieuwsgaring gehangen had. Die op zijn tijdlijnen van de sociale media ongeveer half Clingendael en zo nog wat strategen van het *War Department* de afgelopen dagen had toegevoegd. Iemand die om de vijf minuten die tijdlijnen checkt, u inmiddels helemaal kan bijpraten over aanvoerlijnen en strategische overwegingen en eigenlijk in een constante verwondering verkeert over hoe ons leven hier gewoon doorgaat. Hoe wij fietsen, de boodschappen doen. Het hondje uitlaten. Een deuntje neuriën en voorzichtig, zij het achter glas, genieten van de eerste zonnestralen. Terwijl uit mijn hoofd maar niet de beelden verdwijnen van een megalomane dwaas in een bunker, totaal losgeslagen van de werkelijkheid die vrijelijk de beschikking heeft over een nucleair arsenaal. En als Maarten van Rossem zou zeggen dat het allemaal zo'n vaart niet zal lopen, is er

eigenlijk nog veel meer reden tot grote angst. Ik was er tot mijn vreugde de afgelopen jaren weer een beetje vanaf. Maar betrap me erop dat ik weer elke avond gebiologeerd naar talkshows zit te kijken waar geüniformeerde heren natuurlijk ook helemaal niet weten hoe dit verhaal zal aflopen.

Moedeloos makend en ook verwarrend zijn alle beelden die ons bereiken. Verwarrend ook omdat in tijden van oorlog de waarheid naar alle kanten volledig zoek is. Kille cijfers van slachtoffers, vermeende successen en elkaar tegensprekende gebeurtenissen bereiken ons. Maar wat mij bijblijft en waarvan ik niet slapen kan, zijn kleine scènes: de vrouw met het bebloede gezicht. De wat corpulente oudere man die machteloos huilend in zijn autostoel terugzakt om zijn kleinkinderen op te halen en al even machteloos Poetin vervloekt en wenste dat hij nooit geboren was. En hoe dat eigenlijk helemaal niets is in de ogen van een Poetin in die lange rij van tsaren die Rusland hebben geregeerd. Als druppels op een gloeiende plaat. En wij? Ach, hooguit plaatsen wij de oekraïense vlag bij onze avatar in de social media. Of luiden wij de klokken van onze kerk als teken van protest. En dat is dan tenminste nog wat. Maar voor het grootste deel voegen wij ons weer bij de Albert Heijn. Blij dat het mondkapje af mag. Of vergaderen wij weer over het een en ander van natuurlijk het allergrootste belang.

In deze context slaan wij dit verhaal van die kleine, intieme gebeurtenis op, daar in dat Bethanië, dat huis van de arme drommels zoals wij die plaatsnaam nu toch maar even letterlijk vertalen. Daar knipperen Maria, Marta en hun op de dood herwonnen broer Lazarus tegen het nieuwe licht. Er is een feest, daar in hun huis. Marta bedient. Ongetwijfeld vanwege deze zoete hereniging de dood, de ziekte, de pijn en de tranen

voorbij. En Maria doet iets onverwachts. Zij neemt een litra kostbare, onvervalste nardusmirre en zalft daarmee de voeten van Jezus en droogt met haar haren zijn voeten af. En het huis wordt van die zoete geur vervuld.

Maar om deze kleine, tedere scene heen is een veel grotere context. Een dreigende context. Een context van de dood die natuurlijk ook niet afwezig is in die kleinere scene. Met die rakelings aan de dood onttrokken, zwijgende Lazarus aan tafel en die merkwaardige verklaring van Jezus dat Maria dit gedaan heeft met het oog op zijn begravenis. In de chronologie van het evangelie volgens Johannes is dit de derde keer dat Jezus naar Jeruzalem komt om het Pascha te vieren. Daarmee wordt niet zozeer bedoeld zoals het wel gortdroog werd uitgelegd, dat Jezus drie jaar op aarde is rondgegaan. Veelmeer speelt hier de bijbelstheologische notie een rol dat een derde keer, een derde dag, cruciaal is. Hier haast in een letterlijke betekenis. De keer van erop of eronder. De dag van het uur U. Deze derde Paschaviering zal het daadwerkelijk gebeuren. De zaak van leven of dood zal zich voltrekken. Er komt een daadwerkelijke glorie, een overwinning, een opstand tegenover de dood. Maar ook die dood zal zich nadrukkelijk melden. De netten rondom die beweging van Jezus, zijn leerlingen en het volk, sluiten zich. De doodsmachten roeren zich. Raken verontrust. Hier meldt zich een revolte. Dit gaat zo niet langer goed. Nu moeten wij met harde hand optreden. Dit moet met wortel en al uitgetrokken, ausradiert, worden! En zo besluit het Sanhedrin, onder aanvoering van Kajafas die dat jaar de hogepriester was. Koud en onbewogen maakt hij zijn politieke afweging die inderdaad vanuit zijn positie nuchter en prudent is. Precies zoals politici moeten zijn: 'Het is beter dat één man sterft dan dat een heel volk ten onder gaat'. Het grotere belang moet altijd zwaarder

wegen dan een kleiner kwaad. Het is die Realpolitik die ik dagelijks bij mijn nieuwsgaring voorbij zie trekken. Soms overtuigend, dan weer terecht weersproken. Maar wat alle standpunten gemeen hebben is dat zij het leven, de dood en de werkelijkheid accepteren zoals deze is en niet zoals deze zou moeten zijn. En sterker nog, zoals deze aarde, deze werkelijkheid ooit worden zal.

Maar de evangelist Johannes is ervan overtuigd dat God zijn ongekende gang gaat. Onbedoeld en onbewust wordt Kajafas, de hogepriester van de dood, een profeet, zo schrijft Johannes. Het zal helemaal waar zijn dat het beter is dat één man sterft dan dat een heel volk, dan dat alle verstrooide mensenkinderen over de aarde dat zullen doen. Maar op een volstrekt andere wijze dan dat Kajafas zich dat had voorgesteld. De dood van één man, deze Jezus, zal een onweersprekelijk teken zijn van het leven dat het winnen zal van de dood.

Temidden van deze doodswerkelijkheid, deze doodscultuur, worden tekenen van hoop, tekenen van leven opgericht. Zoals Kajafas onbedoeld en onbewust wordt opgenomen in de bevrijdingsgeschiedenis van de God van Israël, de God van Jezus Christus, zo wordt Maria, de zuster van Lazarus, dat eigenlijk ook. Natuurlijk geeft Jezus een duiding van wat zij doet. Dat zij dit met het oog op zijn begrafenis heeft gedaan. Maar dat is de taal van de evangelist Johannes waar eigenlijk structureel Jezus en God het plan kennen en de mensen niet. Maar het is natuurlijk onzin om te veronderstellen dat Maria dat weet. Wat zij hier doet, wat zij hier bewijst, is allereerst iets intuïtiefs. Het is een daad van liefde en genegenheid. Dat huis dat eerst gedomineerd werd door de geuren van ziekte, verdriet, dood en verderf. Dat wordt verdreven door de geur van goedheid, gulheid. Door de geur van de liefde. Welbewust lijkt de

evangelist Johannes een toespeling te maken op eigenlijk de enige keer dat op een vergelijkbare manier een kamer zich met de geur van Nardusolie vult. Als de minnares in het boek Hooglied haar minnaar, haar koning, bezingt als hij op zijn bed ligt en haar nardus zijn geuren afgeeft. Het is van alles wat hier gebeurt, maar het is ook minnespel, zoete verliefdheid, zorgvuldigheid van mens tot mens. Dat alles wat zich ook nu onder al dat donkere gesternte, relatief onverstoort afspeelt en wat ons ook vandaag geboden is. In dat opzicht had men in mijn oude gemeente helemaal gelijk, toen men zich verheugde over het mooie lenteweer, het weerzien met elkaar en of ik een goede reis had gehad en pas in tweede instantie over de toestand van de wereld. Zo moeten wij het dus inderdaad doen. Met ons hondje wandelen. Ons verheugen in het lenteweer en over elkaar. Dat wij er zijn en dat wij op elkaar gesteld zijn. En dat, zoals Sting ooit zong, we hopen dat de Russen op diezelfde wijze ook van hun kinderen houden. Want tegenover de dood en de doodsdriften van Kajafas tot Poetin en al wie zich daarna in diezelfde lijn melden zal, hebben wij eigenlijk alleen maar dat in te zetten: de dagelijkse daden van liefde en genegenheid. Precies zo staan wij op uit ons defaitisme. Precies zo bevrijden wij ons uit de ketenen van de angst en de argwaan. Precies zo geven wij ons over aan de taal van de hoop. Aan de taal van het verlangen. Aan de taal van de liefde. Dat zal winnen. Dat zal het redden. Tegenover de dood. Tegenover het duister. Er is en er zal een licht ontstoken worden dat het duister niet zal grijpen. Ook nu, in de dagen waarin wij ons hart vasthouden, weten wij dat het Pasen worden zal.

Amen.